

1.

2. januar 2009.

Pržno, Crna Gora

Od svega ružnog što mi se dogodilo u životu, napravila sam veliku ogradu sećanja. Bila sam uverena da na taj način sprečavam novo zlo da dopre do mene. Prvi put sam podigla tu ogradu posle smrti majke. Imala sam devet godina.

Sećam se da sam dan posle sahrane krenula u školu u crvenoj jakni na koju je bilo zašiveno crno dugme.

„Ovo ćeš nositi četrdeset dana. A možeš i godinu. Kako ti tata kaže“, rekla je komšinica zašivajući crno dugme.

I sad, Nadežda, mogu da dozovem u sećanje miris lavande koji sam osetila kada se sagla da zubima otkine konac. U kaputima koje su vadili iz ormara samo za sahrane i svadbe, svi su na sahrani mirisali na naftalin i lavandu.

U školi, nastavnica je saopštila odeljenju da je Smiljanićeva ostala bez majke i zamolila je đake da budu fini prema meni. Fini?! Osećala sam se gore nego kada bi me prozvala, a ja jedina u razredu nisam naučila pesmicu napamet.

Zamolila je Gorana Mijovića, predsednika odeljenjske zajednice, da mi pomogne oko gradiva koje sam propustila. Iako je klimnuo glavom, znala sam da pomoć neću dobiti. Kada bi

neko propustio gradivo mame učenika su se dogovarale telefonom, a ja nisam imala ni mamu ni telefon.

Za vreme velikog odmora stajala sam ispod koša na školskom igralištu. Svi su prolazili pored mene i odlazili do gelendera na kom se obično jela užina. Nikada nisam imala hrabrosti da zauzmem mesto na gelenderu. Nisam je imala ni pre ni posle mamine smrti.

Kada je, skidajući salvetu sa sendviča, do koša došao Goran Mijović, pružio mi je ruku i izustio:

„Primi moje saučešće.“

Stajao je ispred mene u farmerkama i teksas jakni koju su u Smederevu imali samo on i jedan iz osmog razreda. Osećala sam miris šunkarice i margarina dok sam gledala u njegove crne oči u kojima se video ponos zbog toga što ga je mama lepo vaspitala i što je skupio hrabrosti da, ma kako se neprijatno osećao, izusti rečenicu o saučešću.

Kada sam htela da se zahvalim, Vanja ga je povukla za ruku i rekla:

„Šta stojiš sa tom automehaničarkom? Primi moje saučešće. 'Ajde, Gogili.“

Goran Mijović se nasmejao osmehom paženog deteta, pustio moju ruku i otrčao u svoj klub popularnih devojčica i dečaka. Ispod tog koša osnovne škole u Smederevu ja sam se prvi put zaljubila – osetila sam kakav emotivni tango može da izazove dodir muške ruke i kakva pustoš ostaje na dlanu kada se prsti razdvoje.

Niko nije mogao da primeti tugu u mojim očima jer mi je pogled uvek bio tužan. Tada sam, Nadežda, posle smrti majke i zaljublivanja u nedostižnog Gorana Mijovića, prvi put podigla veliku ogradu ružnih sećanja preko koje neće moći da preskoči novo zlo. Podigla sam veliku branu da nova poplava

tuge ne bi odnela onu snagu za novi početak koja se pojavljuje posle velikog bola. Tako sam se čuvala tokom gimnazijskih dana i studija glume, ali i kasnije kad, zbog svoje porcelanske lepote i kovrdžave kose, nisam mogla da dobijem uloge u pozorištu. Brana mi je pomagala kada sam frajerima izbegavala da kažem „volim te“, i onda kada su Marka prvi put sa kockanja doveli neki kojima je predao ključeve pa smo iz našeg velikog stana morali da se preselimo u garsonjeru u centru grada.

Velika brana, izgrađena od sećanja na ružne stvari, dugo me je štitila od novog zla. Srušena je onog dana kada te je na odeljenju intenzivne nege Aleksandar Mandić poslednji put poljubio i kada sam gledala Grubog kako, nespreman da se susretne sa prvim velikim gubitkom u životu, beži sa istog tog odeljenja.

Ja sam mislila da me je smrt majke pripremila na sve. Ali, znaš... mamu sam imala devet godina, a tebe od prve godine fakulteta do svoje trideset sedme. Dugo sam te imala... Od kada sam, bespomoćno gledajući u doktora koji je konstatovao smrt, spustila tvoju ruku na bolnički krevet, ja znam da ću imati snage da podnesem svaki novi gubitak.

Sećaš li se kada sam se zabavljala sa Markom i kada mi je prvi put rekao da raskida jer ne može da trpi moju posesivnost? Sećaš li se kada mi je to rekao preko zelenog fiksnog telefona marke *EI Niš*? I kada ceo dan nije dizao slušalicu? I kada sam ti rekla da idem da zakucam na vrata njegovog stana i da mu se najebem majke i da odmah sve raščistimo?

„Tamara, to rade paćenice! Nemoj slučajno da si otišla! To je ispod dostojanstva jedne dame. On je tako odlučio i svaka rasprava će te staviti u položaj one koja moli. Dno. Idi, Tamara, u krevet umesto do njegove zgrade. I prespavaj dan“, rekla

si svojim dubokim glasom koji je činio da te ljudi doživljavaju ozbiljnijom i jačom nego što si zaista bila.

„Ali, tako mi neće biti lakše! Lakše će mi biti ako odem kod njega i odmah sve raspravim!“, vrištala sam tonom koji si ti nazivala mojom „tankom, tankom srpskom varijantom glasa Merilin Monro“.

„Tamara, ne možeš u životu uvek da radiš baš ono od čega će ti biti bolje“, rekla si hladno i prekinula vezu.

Zureći kao ludak u garnišne, ponavljala sam naglas: „Ne možeš, Tamara, uvek da činiš ono posle čega će ti biti lakše, moraš ponekad i da patiš...“ Iz kupatila je dopirao zvuk veš mašine koja je centrifugirala i „šetala“ po prostoriji.

Još uvek se sećam te noći. Izmučena nesanicom i bolom zbog raskida sa Markom, sedela sam na wc šolji i pušila nalivejući se *Badelovim* konjakom koji je zaostao sa prethodne žurke. Bilo je dva sata posle ponoći. Kada je „šetajuća“ veš mašina stala, vratila sam se u krevet nadajući se da ću konačno zaspati. Međutim, čim sam zatvorila oči počela sam da tonem u mračni vrtlog. Povraćala sam na *Politiku* u kojoj je prethodnog dana izašla reportaža o ispitu naše klase u Narodnom pozorištu.

Pričala sam ti ujutro o traumi svog prvog brzog pijanstva, zasmejala sam čitavu klasu glume. Opisivala sam kako mi ormar „šeta“ i seli se na stranu terase, a ja tonem ne znajući da li umirem ili padam u san.

„I tako sam se, Nadežda, ipak probudila. Zaključila sam da sam živa i odmah pozvala Marka. Najebala sam mu se majke što me je svojim nadržkanim fazonom naterao da se napijem, rekla mu da je on kriv zbog toga što mi zbog konjaka sve po stanu šeta i što sam natekla od silnog povraćanja i stavljanja kažiprsta u usta“, zaključila sam tad svoj komičan monolog,

ugasila pikavac u žardinjeri i krenula za tobom i Marinelom na čas scenskog pokreta.

Sećam se svega dok ležim sa laptopom na stomaku i kroz prozor uživam u prizoru puste plaže. Na obali je samo lokalni slikar koji pravi ram i nikuda ne žuri. Nisi bila u pravu... Ja sam te mnogo puta poslušala, ali sada znam da bi čovek uvek trebalo da radi ono od čega će mu biti lakše. Najlakše je biti dostojanstven, principijelan, govoriti „ja neću“, „ovo je ispod mog nivoa“, „biću cool“. Neću, bre, više! Zbog koga? Zbog onih koji će reći:

„Vau, kakva dama! Kakvo dostojanstvo! Kakva principijelnost!“

Zabole me. Od tvoje smrti činim samo stvari od kojih će mi biti lakše i boli me za to šta drugi misle o tome. Posle tvoje sahrane sam poslednji put vodila ljubav sa Markom, plakala i napila se od nekog *Gorkog lista*. Dok sam, kao nekad, tonula pitajući se da li umirem ili spavam, pomešali su mi se miris naftalina sa sahrane moje majke, miris tamjana sa tvog ispraćaja u svet mrtvih i miris narandže iz bočice parfema koju si ostavila u pozorišnoj garderobi.

Novu 2009. smo dočekali u Budvi.

Sve do zore smo u *Sidru* puštali Gibonija, pili i lomili crvene ukrasne kuglice sa jelke. Snažno smo ih stiskali rukama, baš kao što je Bekim Fehmiu činio sa čašama u filmu *Skupljači perja*. Umro je i Bekim.

Bila si sa nama. Ispijala si u našem sećanju flašice vranca i vikala „bravooo“ posle svake pesme. Otkucala si Mandiću poruku posle pesme *Projdi vilo*.

Marinela je, kada smo u ponoć nazdravljali za tvoju dušu koja je lebdela među nama, rekla:

„Možda bi njih dvoje noćas bili zajedno i on bi je ljubio u onu njenu smešnu francusku kapu. Samo on joj je govorio

da je divna sa tom kapom. Ja sam joj lepo rekla da sa njom na glavi izgleda kao dete kreten. Takvo nešto je napisao i onaj stilista iz *Sveta*. Dobila je ocenu jedan i još je popljuvao sve glumice kako nemaju stila. I u pravu je. Ja sam jedina koja zna šta je moderno i jedina kupujem markiranu garderobu, dok vi ostale i dalje skidate krojeve kod šnajderki.“

Nadežda, ja znam da bi se Mandić sigurno javio iz Francuske i napisao ti:

„Srećna i tebi Nova, vilo!“

Ti bi mi onda pokazala poruku i uz širok osmeh stegla mobilni. Nasmejala bi se šankeru, dala mu znak da donese novu turu pića i nazdravila:

„Da budete svi u Novoj godini zdravi, voljeni i poštovani.“

To si volela, poput pijanaca u pijačnoj kafani, na svakih pet minuta da se kucaš i govoriš „živeli“. To je bio tvoj način da kažeš da ti je dobro, da ceniš što smo zajedno. Za razliku od mene i Marinele, umela si da kažeš:

„Ulepšali ste mi dan. Lepo mi je sa vama.“

Nije trebalo nikada ni da se kucaš ni da kažeš da je lepo. Uvek smo u tvojim očima videli kako ti je. To nisi uspevala da sakriješ. I danas po pozorištu prepričavaju kako si jedina, kada bi se završilo snimanje serije, umela da sa rediteljem popiješ rakiju u lokalnoj kafani i da ćutiš. I danas se smejemo tvojoj navici da kada objašnjavaš nešto nekome ko ti je drag tu blizinu potcrtaš tako što tu osobu povučesh za rukav, košulju ili pramen kose. Kao one domaćice koje mužu stalno skidaju nešto sa revera. Da, naredna tri dana pevala bi *Projdi vilo* i pričala isključivo o Mandiću. Tačnije, draga Nadežda, ti bi me ubijala pričom o Mandiću!

Gledam kroz prozor sobe na pučinu. Sunce polako zalazi. Najlepše doba dana u Pržnu. Marinela mi se javila i kaže da ne

može da zaspi na jahti jer je u toku tonska proba za večerašnji koncert na Trgu slikara.

„Tamara, ide mi na živce ovaj polusvet, ti roditelji koji šetaju bebe u kolicima. Blenu u mene i u jahtu i viču: 'Marinela! Marinela! Može li jedna slika sa nama?' Odlepiću. Kao da sam onaj magarac s kojim se deca slikaju na plaži.“

Marinela jede govna. Voli ona popularnost. Mogla je da se smesti kod mene u Pržnu da je htela mir.

Jutros smo u *Sidru* pili lozu i evo me u pidžami u kasno popodne. Motam pršutu oko krekeri i uživam. Hoću da ti otkucam ovo pismo i da odspavam. Večeras ćemo sigurno opet zaginuti u *Sidru*. Nedostaješ mi. Iz konobe ispod moje kuće čuje se *Nedostaje mi naša ljubav* Đorđa Balaševića... I meni nedostaje ljubav, nedostaje mi dok čekam da se raskrči gužva na Autokomandi kada se vraćam sa probe, nedostaje mi ona ljubav koju bih „stvorila po meri svoje samoće“. Zašto mi se uvek dešava da se za ljubav borim dok veza traje, dok muškarci počinju za nju da se bore tek kada me izgube?

Još mogu da te vidim kako se po ovoj plaži juriš sa Petrom kada je imao pet godina. Još mogu da te vidim kako posle zalaska sunca ležiš na ligeštulu i sa ljubičastim tragovima vina na usnama govoriš:

„Tamara, život je sveža roba.“

Još uvek imam one fotografije na kojima ti, Marinela i ja ležimo potrbuške na plaži ispod mog prozora. Sećaš li se, noge u moru, vinske čaše u rukama, Marinelin „kralj mesa“ nam iz lokalne kafane prinosi veliki tanjir sa ruštulama, pršutom i sirom, a moj Marko psuje turistu koji je u prolazu komentarisao moju guzu. U pozadini se vidi Petar kako u bademantilu jede deveti sladoled toga dana.

Počela sam da ti pišem one noći kada si posle predstave *Tri sestre* doživela moždani udar i u danima kada smo čekali da se probudiš iz kome. Dugo ti nisam pisala, a onda sam odlučila da objavim roman *Zauvek u srcu*.

Posle duge pauze, nastavila sam da ti pišem jedne noći kada sam se vraćala sa predstave iz Pirota. Već dugo igram onu tvoju monodramu. Pokrivena ćebetom i bundom ponovo sam počela da ti pišem i odlučila da objavim roman *Zauvek u srcu* iz dva dela – prvi će govoriti o onome što se u našim životima dešavalo pre tvoje smrti, a drugi o onome što se desilo posle. Nadežda, publika te se i dalje seća! Aplaudiraju mi po petnaest minuta posle izvođenja monodrame koju si ti napisala! I dalje te obožavaju. Je l' ti drago?

Po povratku iz Pirota počeo je da pada sneg i nisam smela dalje da vozim jer sam imala letnje gume, a znaš da se bojim noćne vožnje i leda. Odsela sam u prvom kurvarskom kršu od motela i ušla u memljivu sobu a u glavi su mi još odzvanjali aplauzi. Prvo sam pozvala Marka koji se nije javljao na telefon, a onda Pavla Đukića. Promrzla i uplakana, kukala sam u slušalicu:

„Pavle, neću bre više da putujem sama i da vozim po ovim srpskim putevima! Da li znaš da u ovom motelu ispod cene ćevapa i mešanog mesa, odnosno ispod cene šopske salate, piše cena iznajmljivanja sobe na sat? Košta šest stotina dinara! A meni su za noćenje uzeli osamdeset evra, kao da sam u Parizu. Bolje bi bilo da sam kurva. Jeftinije bih prošla, a imala bih i nekog da me greje. Nekog kamiondžiju! Džaba mi aplauzi kada nema ni kamiondžije da me ugreje. Pavle, ako sada ne dođeš otići ću na parking da izvučem nekog kamiondžiju iz kabine ukoliko mu već neka kurva ne puši!“

Pavle mi je rekao da bi došao po mene, ali da sa „raspadom“ od svojih kola ne sme ni do Obrenovca. Dakle, Nade-

žda, jasno ti je da imam nedostupnog muža i neupotrebljivog ljubavnika. Kada bismo nas troje seli za sto, ukupno bismo imali sto evra u džepu – ja sto, a oni ništa. Lepo je govorila tvoja Senka:

„Nađite, devojke, momka iz svog dvorišta.“

Idem da spavam, Nadežda. Možda ću noćas da sretnem nekog crnogorskog Ahila na ulicama Budve, pa da budem zanosna i sveža.